

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 3. Eadem est materia & forma Sacramenti Matrimonii, quæ
contractuûs matrimonii. Verba proinde Sacerdotis: ego vos in
matrimonium conjungo, &c. non sunt forma substantialis Sacramenti
Matrimonii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

ditio septenarium illum numerum docuisset.

12 Accedit & ratio: congruebat enim legi gratiæ, ut matrimonium elevaretur in Sacramentum, quo gratia conjugibus præstaretur ad mutuam inter se dilectionem, ad sanctum conjugii utrumque, ad piam filiorum educationem, ad rectam familiæ administrationem, & onera matrimonii constanter sustinenda.

13 Sed quandomam (inquies) Matrimonii Sacramentum Christus instituit? Res incerta est. Nonnulli putant, quando Joan. 2. in Cana Galiliæ nuptias suâ præsentia honoravit. Tunc enim nuptias sanctificavit, usque benedixit, ut Ephesini Patres affirmant. Alii censent id factum Matth. 19. quando Christus confirmavit primam matrimonii institutionem, majoremque ipsi quam antè tribuit indissolubilitatem. Alii denique post resurrectionem, quando discipulis frequenter apprensus, multa cum ipsis locutus est de regno Dei, deque pertinentibus ad Ecclesiæ regimen. Quo etiam tempore Pœnitentiæ Sacramentum instituit Joan. 20. Ex tribus hæc sententiis, secunda est probabilior. Tum quia ex verbis Christi Matth. 19. quod ergo Deus conjunxit, homo non separet, Tridentinum colligit, Christum instituisse hoc Sacramentum. Tum quia major indissolubilitas, quam Christus tunc matrimonio tribuit (excluso libello repudii, Judæis antè concessio) provenit ex ratione Sacramenti, uti dicitur in cap. gaudemus de divortii.

CAPUT III.

Eadem est materia & forma Sacramenti Matrimonii, quæ contractus matrimonii. Verba proinde Sacerdotis: ego vos in matrimonium conjungo, &c. non sunt forma substantialis Sacramenti Matrimonii.

14 Probatur, quia ipsummet matrimonii contractum Christus elevavit in Sacramentum. Neque ex Scriptura vel Traditione habemus, aliam esse materiam & formam ipsius in esse Sacramenti, quam in esse contractus. Hinc

15 Collige 1°. quod sicut contractus, sic Sacramenti Matrimonii materia remota sunt personæ, seu corpora contrahentium: proxima, traditio eorum, seu verba vel signa, quibus ea traditio fit: forma denique, mutua acceptatio istius mutue traditionis, seu verba vel signa eam significantia.

16 Ad cujus intelligentiam, observandum quoddam verba ista: accipio te in meam, accipio te in meum, duplicem significant consensum. Primum in mutuum corporum traditionem. Secundum in mutuum istius traditionis acceptationem. Quatenus ergo significant consensum mutuum in traditionem, habent rationem materiæ proximæ. Quatenus verò significant consensum mutuum in acceptationem, habent rationem formæ, juxta illud S. Thomæ in 4. dist. 26. q. 2. a. 1. ad 1. verba quibus consensus matrimonialis exprimitur, sunt forma hujus Sacramenti; non autem benedictio Sacerdotis, quæ est quoddam sacramentale.

17 Scio Melchiorum Canum, Estium, Sylvium, aliosque Theologos non contemnendæ autoritatis aliter censere de forma hujus Sacramenti, & dicere, hujus Sacramenti formam non esse dicta verba conjugum, sed verba Sacerdotis: ego vos in matrimonium conjungo, &c. Verum in contrarium faciunt argumenta sequentia: 1°. quia verba ista Sacerdotis non esse formam, ex S. Thomæ proximè audivimus. Quod & S. Doctor repetit dist. 28. q. 1. a. 3. in corp. & ad 1. post Magistrum Sentent. ibidem §. præmissæ autem, ubi sic: In

Tom. III.

hujus Sacramenti celebratione, sicut in aliis, quædam sunt pertinentia ad substantiam Sacramenti, ut consensus de presenti (qui solus sufficit ad contrahendum matrimonium) quædam verò pertinent ad decorem & solemnitatem Sacramenti, ut.... Sacerdotis benedictio. Magistro, & S. Thomæ concinuit S. Bonaventura, Scotus, & longè maxima Scholasticorum Veterum & Modernorum pars, ita ut opposita paucorum sit, nec satis fundata, ut videbitur.

2°. nulla forma verbalis est de substantia hujus Sacramenti, prout est de substantia aliorum Sacramentorum (aliàs Ecclesiæ certa aliqua verba præscripsit, saltem pro tota Ecclesiæ Latina; sicut pro aliis præscripsit Sacramentis: hoc autem non fecit. Imò verba proferenda à Sacerdote reliquit dispositioni ejusque Provinciæ, ut proximè videbimus) ergo verba illa Sacerdotis: ego vos in matrimonium conjungo, &c. non sunt forma substantialis hujus Sacramenti, sicut verba Sacerdotis in aliis Sacramentis sunt eorum forma substantialis. Aliàs iisdem illis verbis, ex præscripto Ecclesiæ, Sacerdotes omnes uterentur, saltem in Ecclesiæ Latina; sicut iisdem verbis, ex præscripto Ecclesiæ, omnes Latini Sacerdotes utuntur pro forma aliorum Sacramentorum. Non iisdem autem verbis omnes Latini Sacerdotes, nec omnes Ecclesiæ Latine utuntur, prout ipsummet Tridentinum innuit sess. 24. c. 1. de reform. matrim. ibi: Parochus... vel dicat: ego vos in matrimonium conjungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: vel aliis utatur verbis, juxta receptam uniuscujusque Provinciæ morem. Testaturque Sotus in 4. dist. 26. q. 2. a. 2. argum. 4. in nonnullis Ecclesiis Parochos dicere: ego vos sponso, & Sacramentum confirmo. Alios alibi: quod Deus conjunxit, homo non separet. Alios aliter.

3°. S. Congregatio Concilii Tridentini die 2. Martii 1580. proposito sibi hac de re dubio, censuit illa verba, quæ juxta Tridentinum sess. 24. c. 1. de reform. matrim. Parochus, viro & muliere interrogatus, dicere jubetur (ego vos conjungo &c.) non pertinere ad substantiam matrimonii, ideoque matrimonium valere, etiamsi verba prolata sint tantum à contrahentibus, & non à Parocho, dummodo adsit præsentia Parochi, quam absque verbis sufficere putavit. Ita refert, testaturque Illustrissimus Fagnanus ad caput quod nobis de clandest. despons. num. 54. Qui cum fuerit vir integerrimus, per multoque annos sacra Congregationis Concilii, aliarumque Secretarius, declarationem illam ut legitimam & authenticam non retulisset, nisi talem esse cognovisset. Non est proinde de numero eorum, quas eadem Congregatio anno 1621. reprobavit, ut fictitias, & quibus fidem non habendam Urbanus VIII. anno 1631. 2. Augusti statuit. Nam etiam tunc Fagnanus Secretarius erat, & quibus fides habenda esset, apprimè noverat. Supradictam proinde declarationem vir integerrimus, & in istis versatissimus, non retulisset, si talem esse cognovisset.

4°. si verba illa Sacerdotis forent substantialis forma Sacramenti Matrimonii, nunquam sine illis, uti nec ante vel post illa, foret Matrimonii Sacramentum, ut à simili constat in forma substantiali ceterorum Sacramentorum, quæ nec sine forma eorum, nec ante vel post illam sunt, seu esse incipiunt. Atqui Sacramentum Matrimonii plerumque est, seu esse incipit, dum verba illa non sunt, sive ante, aut post illa.

Imprimis quodcumque masculus & femina, baptizati, absque ullo impedimento, coram Parocho, nihil dicente, & duobus testibus, cum debita intentione contrahunt per verba de presenti. Neque enim dubium, quin istud matrimonium

fit non solum licitum, sed & verum, ratum, & legitimum. Catholici autem semper docuerunt, matrimonium verum, legitimum & ratum Christianorum, cum debita intentione contractum, esse Sacramentum, adeo ut contrarium asserere, Fagnano ad cap. *quod nobis de clandest. despons. n. 51.* & Doctoribus communiter apud ipsum, esse videatur periculosum in fide. Saltem esse videtur contra declarationem Innocentii III. cap. *quanto de divortis*, qua declarat, quod *est matrimonium verum inter infideles existat; non tamen est ratum. Inter fideles autem (abique impedimento, cum debita intentione contrahentes) verum & ratum existit*, non solum in ratione contractus (quomodo est inter infideles) sed & in ratione Sacramenti. Quare? quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, & nunquam amittitur, ratum efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus, ipso durante, perduret. Ecce matrimonium fidelium dicitur ratum, & magis indissolubile, quam matrimonium infidelium, quia est Sacramentum. Enimvero cap. fin. 28. q. 1. matrimonium infidelium dicitur legitimum, sed non ratum & indissolubile, quia non est Sacramentum. Omne ergo fidelium matrimonium, cum debita intentione contractum, secundum Canones est Sacramentum. Profecto ut tale sit, nec Scriptura amplius requirit, quam quod dictum est, nec Traditio. Nec ad id necessaria esse verba Sacerdotis, ex Scriptura, vel Traditione, ullo modo ostendi potest, uti proxime videbitur.

22 Deinde dum matrimonium coram Parocho & testibus per verba de presenti contrahitur, cum impedimento gravis metus, sed occulto, tamen Parochus taliter contrahentibus dicat: *ego vos conjungo*, certum est quod matrimonium tunc (ob dictum impedimentum) nec ratum, nec legitimum efficitur, live in ratione contractus, live in ratione Sacramenti. Si tamen postea accedat consensus liber & spontaneus utriusque, etiam non repetantur solemnitates à Tridentino requisitæ quoad presentiam Parochi, &c. matrimonium ex tunc convalescit, efficiturque validum, legitimum & ratum, uti S. Congregatio respondit, & Pius V. declaravit apud Fagnanum ad cap. *is qui fidem de sponsalib. n. 14.* ubi sic: *dubitavit Episcopus Hieracensis, si matrimonium contractum & consummatum fuerit per metum, servatâ in cæteris formâ Concilii Tridentini, & postea conjugum mutuo consensu, & spontaneâ cohabitatione convalescerit, an hodie illud censetur validum, non aliter servatâ formâ Tridentini Concilii?* Ad hoc dubium (ait Illustrissimus Fagnanus) bona memoriæ Cardinalis Caraffa hæc annotavit (utique in libris S. Congregationis, prout declarat ad cap. *cum inhibitis de clandest. despons. n. 9.*) *si impedimentum ex metu præsupposito occultum sit, non esse opus iterum contrahere repetitis solemnitatibus, alias rite adhibitis in primo contractu. Si autem impedimentum esset manifestum, matrimonium de novo contrahendum esse, servatâ formâ Concilii Tridentini, juxta responsum S. Congregationis, alias datum ad dubium Cardinalis Portugallensis, ac secundum declarationem Pii V. de qua testatur Navarrus in Summa c. 21. n. 70. vers. ad advertendum quartò. Quod profecto S. Congregatio intellexit de matrimonio, etiam in ratione Sacramenti. Si enim non censuisset matrimonium illud, accedente spontaneo consensu, non repetitâ Parochi presentiam, effici validum in ratione Sacramenti, absolute & indistincte non respondisset in dicto casu, non esse opus iterum contrahere repetitis solemnitatibus, &c.; sed cum distinctione dixisset, id non esse opus ad matrimonium convalescendum in ratione contractus; secus in ratione Sacramenti. Cum ergo indistincte respon-*

derit, non esse opus novâ presentiam Parochi; creditibile profecto non est, Congregationem solum voluisse docere, quid necessarium sit ad matrimonium convalescendum in ratione contractus, non curando docere de necessariis ad illud convalescendum in ratione Sacramenti: cum grati illius destituti Christiani conjuges; magnis destituantur beneficiis cælestibus, gratiisque necessariis ad sanctum conjugii usum, ad castum amorem mutuum, ad prolium educationem, ad cætera onera matrimonii sanè portanda. Perspicuum ergo videtur ex illo responso S. Congregationis, & declaratione Pii V. presentiam Parochi in dicto casu non esse repetendam ad efficiendum matrimonium validum in ratione Sacramenti. Atqui ad hoc necessaria foret, si verba supradicta Parochi: *ego vos conjungo*, &c. essent forma substantialis hujus Sacramenti. Cum Sacramentum hoc effici nequeat validum, dum præsens non est forma substantialis ipsius, sed vel antè fuit, vel postmodum erit.

Præterea quotiescumque in S. Pœnitentiaria committitur dispensatio super matrimonio, inito cum impedimento affinitatis occulto ex fornicatione, in commissione ponitur hæc clausula, ut Commissarius cum taliter conjugatis, *de nullitate prioris consensû certioratis* (ita cautè, ut si comparis adhuc ignoraverit, *litoris delictum nuptiam detegatur*) dispense, ut matrimonium secretè inter se contrahere valeant. Non adhibito prout de novo Parocho, &c. Creditibile est, similes commissiones sacræ Pœnitentiariæ solum valere ad matrimonium validè in eundem in ratione contractus, non in ratione Sacramenti: atque adeo S. Pœnitentiariam solum sollicitam esse de procurando valore, non de procuranda sanctitate matrimonii eorum, qui ad ipsam pro dispensatione recurrunt?

Præterea, dum matrimonium coram Parocho & testibus contractum est per verba de presenti, sed sub conditione de futuro, matrimonium solum incipit valere, dum postea conditio purificatur; nec tamen tunc opus est iteratâ presentiam Parochi, nec repetitione verborum ipsius: *ego vos conjungo*, &c. Immo ne quidem opus est repetitio contrahentium consensu, ut communis est sententia Canonistarum, quam servas Romana Curia, etiam post Concilium Tridentinum (inquit Fagnanus ad cap. *super eo de condition. appol. in desponsat.*) & ideo ab illa, consulendo & judicando, non est ulatenus recedendum. Nam (inquit) in S. Congregatione Concilii alias fuit præpositam infrascriptum dubium. Cum quidam contraxissent coram Parocho & testibus, per verba de presenti, sub conditione licita, que postea fuit purificata, si reputantes se pro legitimis conjugibus, sine alia solemnitate, matrimonium consummaverint: an validum sit ipsum matrimonium, vel conjuges cogendi sint, ut deus (quia purificata est conditio) coram Parocho legitime contrahant? In Congregatione Generali, cui interfuerunt S. R. E. Cardinales Moronus, Perastinus, Alicius, Senensis, Montaltus, S. Sixti, & Caraffa, sicut Alicius tenuit cum communi Canonistarum, quod, conditione purificatâ, non sit opus aliâ iteratione contractus matrimonii coram Parocho. Reliqui omnes tenuerunt opus esse contrahere coram Parocho. Et ita respondendum: non quia contra dictam communem Canonistarum prævaleat opinio Theologorum... Sed quia Concilium videtur intelligere de matrimonio perfectò purè per verba de presenti, ibi: *ego vos conjungo* (nota verba ista: ex his namque perspicuum est, in ea Congregatione actum de matrimonio in ratione Sacramenti; cum certum sit de eo agere Tridentinum, cum dici vult à Parocho: *ego vos conjungo*)... 14.

non dictum fuit apud eum Sanctissimo... San-
ctissimus (nempe Pius V.) probavit sententiam Ca-
nonis, quod (purificata conditione, per con-
sensum patris) matrimonium sit perfectum, nec
opus est alia iteratione contractus coram Parocho,
si que prevalere, & in decidendo attendendam ef-
se opinionem Canonis. Concilium autem Tri-
dentinum nihil ad hanc rem facere, seu non esse
contrarium. Idem sentit altera Congregatio sub
Clemente VIII. idipsum approbante, ut videre
est apud Fagnanum loco citato.

25. Ecce Sanctiss. D. Pius V. aperte pro assertione
nostra. Quia hoc ipso virtualiter declaravit, ver-
ba illa Parochi (ego vos conjungo, &c.) non esse
formam substantialem Sacramenti Matrimonii,
quo declaravit, secundum opinionem Canonis-
tarum (in dicto casu) Matrimonii Sacramen-
tum, purificata conditione, esse perfectum, ab-
que nova presentia Parochi. Quod esse non pos-
set, si verba illa Parochi essent forma substantia-
lis hujus Sacramenti. Cum enim verba illa sint
de presentia, presentia liter profertur, dum
Matrimonii Sacramentum perficitur, si sint for-
ma substantialis ipsius; sicut forma verbalis &
substantialis reliquorum Sacramentorum presentia-
liter profertur debet, dum ipsa perficiuntur.

26. Denique (ut arguit Fagnanus ad cap. quod no-
bis de clandest. despons. n. 5.) certum est, ante
Concilium Tridentinum, matrimonium clande-
stinum fuisse verum & ratum matrimonium,
& consequenter Sacramentum. Doctores in cap.
ex publico de convers. conjug. cap. gaudemus,
& cap. quanto de divortis, adeo ut contrarium
asserere, sit (inquit) periculosum in fide. Nam
cum Ecclesia Catholica semper docuerit, verum
fidelium matrimonium esse Sacramentum, capi-
tulum ad abolendam de heret. si que definitum, ma-
trimonium clandestinum fuisse verum & ratum
matrimonium. Tridentinum sess. 24. c. 1. de
reform. matrim. Sequitur, ut definitum ite-
dem sit, matrimonium clandestinum esse Sa-
cramentum. Ita ille. Enimvero, juxta lauda-
tos Canones, solum illud matrimonium dicitur
ratum, quod est Sacramentum. Et si nec matri-
monia clandestina (antequam ea irrita faceret Ec-
clesia) nec matrimonia, de quibus n. 21. 22. 23.
24. fuissent Sacramenta, sed contractus mere ci-
viles; ad forum Ecclesiasticum privative non spe-
ctassent: utpote ad quod privative non spectant
contractus pure civiles: & ad quod matrimo-
nium non spectabat, priusquam esset Sacramen-
tum. Siquidem causa matrimonialis, ratione Sa-
cramenti, pertinet ad Ecclesiasticam, non ad
Laicam Potestatem, ut docet S. Thomas in 4.
dist. 42. a. 1. ad 4. juncto argumento contrario,
estque receptissima Theologorum & Canonista-
rum sententia. Dicta vero matrimonia ad forum
Ecclesiasticum non pertinere, nec pertinuisse,
nullus est qui audeat asserere.

CAPUT IV.

Parochus, vel Sacerdos de ejus licentia matri-
monio assistens, non est Minister essentialis
Sacramenti Matrimonii, sed ipse contrahentes.

27. Minister hujus Sacramenti esse Sacerdotem,
innuere videtur Guilielmus Parisiensis lib.
de Sacram. tr. de Matrim. c. 9. Sed vel nullos,
vel paucissimos sectatores habuit usque ad Mel-
chiorum Canum, qui lib. 8. de locis Theol. c.
5. in solut. ad 3. hanc opinionem tueretur, pro ea
perperam referens Petrum Paludanum in 4. dist.
5. q. 2. cum ibidem clare tradat oppositum,
his verbis: essentia matrimonii consistit in mutuo
consensu per verba unius alteri expresso. Hic
benedicens, qui solum sacramentale quoddam ad-
Toms. III.

bibet. Canum tamen secuti sunt Simon Vi-
gor, Doctor Sorbonicus, Estitus, Sylvius, Scri-
bonius, & nonnulli hodie Sorbonici & Lova-
nienses, in eo tamen suos non secuti Majo-
res, ut videre est in Hesselio Catech. lib. 5. cap.
102. de causa efficiente matrimonii, ubi dicit
consensum utriusque partis per verba de presenti
sufficere ad essentiam conjugii. Et infra: patet
sufficere consensum conjugum quoad essentiam Sa-
cramenti secundum leges, ut Nicolaus Pontifex
ait; id est secundum legem naturae & divinam.
Idem videri potest in Molano, Wiggers, &c.

In eo etiam dicti Authores recessisse videntur
à Magistro Sententiarum, S. Thoma, Scoto, &
maxima parte Veterum & Modernorum. Aper-
te enim fallitur Bannez (ut Cabassarius ostendit
in Jur. Can. Theor. & Prax. lib. 3. c. 18. n. 2.)
dum 1. p. q. 1. a. 8. dub. ult. in respons. ad
3. ait, Magistrum, D. Thomam, & Scotum du-
bitasse de hac questione: Itaque cum Doctores
penè omnibus (ut videre est apud Vasquez de
Matrim. disp. 3. dub. 3. & seqq.) asserimus, Sa-
cerdotem non esse ministrum essentialem Sa-
cramenti Matrimonii, sed ipsomet contrahentes. Et

28. Probatur 1. ex Tridentino sess. 24. c. 1. de re-
form. matrim. ubi non praecipit absolute Parochis,
ut verbis illis utantur, dum matrimonio assistunt:
ego vos conjungo, &c.; sed vel illis, vel aliis, pro
ritu cujusque Provinciae. Absolute vero praeci-
pisset illis uti, si verba illa substantialem Sa-
cramenti formam continere putasset. Etsi enim in
ritibus accidentalibus Sacramentorum suis cuique
Ecclesiae ritus permittatur; non tamen in ritibus
essentialibus, ac praesertim in forma substantiali:
ut patet ex eo quod Concilium Florentinum eam-
dem materiam & formam Sacramentorum om-
nibus Nationibus, saltem pro Ecclesia Latina,
praescripserit. Quodque de mente Patrum Triden-
tinorum verba illa Parochi non sint de essentia
Sacramenti Matrimonii, amplius colligitur ex
eo quod circa questionem: nem quodcumque in-
ter Christianos conjugium esset Sacramentum? om-
nes ferè in Tridentino sentiebant quod sic: Pauci
enim cum Simone Vigor id censebant de eo solo
quod Sacerdotis benedictio suscipit, teste Pallavi-
cino lib. 20. Histor. Conc. Trid. c. 4. num. 1.

29. Si Sacerdos foret minister essentialis hu-
jus Sacramenti, necessario deberet esse praesens,
dum hoc Sacramentum de invalido & nullo (v.
g. ob occultum metus impedimentum) fit vali-
dum. Atqui dum matrimonium coram Parocho
& testibus est invalidè celebratum, ob occultum
metus impedimentum, Parochus non debet ne-
cessario esse praesens (nec per se, nec per alium
à se commissum) dum hoc Sacramentum de in-
valido fit validum, uti Pius V. & Clemens VIII.
sacraque Congregatio Concilii declararunt supra
n. 24.

30. dum Christus instituit hoc Sacramentum, 31.
nullum novum ritum instituit, quoad materiam,
formam & ministrum matrimonii, sed legitimum
matrimonii contractum, qui jam erat in usu,
secundum quod erat in usu, voluit in baptizatis
esse Sacramentum. Solum proinde aliquid speciale
requisivit ex parte subjecti, seu contrahentium, ut
scilicet forent baptizati, intentionemque haberent
in omnibus Sacramentis requisitam, utique faciendi
quod ipse instituit. Amplius enim voluisse, dum
hoc Sacramentum instituit, neque ex Scriptura
probari potest, neque ex Traditione, sive ex Pa-
tribus & Conciliis.

32. causa efficiens reliquorum Sacramento-
rum est eorum minister. Igitur & causa efficiens
Sacramenti Matrimonii est illius minister. Sed
causa efficiens Sacramenti Matrimonii est mutuo
consensus per verba de presenti regulariter expre-
Q999 2